

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. I. Libri Primi De summa Trinitate & Fide Catholica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

set; unde delectu opus: nec omitam si quæ in libris sexti Decretalium, Clementinis, Extravagantibus & Decreto Gratiani necessaria extant, huc revocare. Imò & quæ in Concilio Tridentino adeoque in libris Juris ad rem per-

tinencia traduntur, huc quoque, quantum necessitas postulabit, transferam, ut ita plenior sit præfens tractatus: dum tamen vestra, Auditores, benevolentia attentionem & audiendi diuturnitatem mihi docenti accomodet.

IN TIT. I. LIBRI PRIMI

De summa Trinitate & Fide Catholica.

SUMMARI A.

1. Ratio ordinis.
2. Quid circa SS Trinitatem sit credendum.
3. Error Joachimi Abbatis & Almarici Carnotensis.
4. Quid quislibet credere teneatur.

Auspicaturus hoc opus suum Gregorius IX. primò omnium collocat Tit. De summa Trinitate & Fide Catholica, tamquam basim reliquorum Titulorum subsequendum, imò omnium actionum nostrarum. Etenim in Deo (inquit D. Paulus) vivimus, movemur & sumus, Act. 17. circa fin. De fide Catholica his verbis disserit D. Augustin. Serm 38, de tempore, Nullæ, inquit, sunt majores divitiæ, nulli thesauri, nulli honores, nulla mundi hujus major scientia, quam est fides Catholica, quæ peccatores omnes salvat, cæcos illuminat, fideles justificat &c.

Quare meritò hic Tit præmittitur: qui duobus constat capitulis, desumptis ex Concilio generali Lateranensi sub Innocentio III. ut habet inscriptio: quorum priore Concilium edic formam fidei suæ, videlicet ut cum eo credamus Deum esse trinum & unum; trinum in personis, nempe Patre, Filio & Spiritu Sancto, & unum quoad essentiam divinam, quæ una & simplex est in iisdem personis, coæterna, coequalis & omnipotens, unum universorum principium: Christum ex Maria semper virgine humanam carnem induisse, operante Spiritu Sancto, eundemque passum & mortuum secundum humanitatem: deinde descendisse ad inferos quoad animam, resurrexisse verò quoad corpus, & cum utroque conscendisse celos. Inde in fine sæculi venturum judicem vivorum & mortuorum, reddaturumq; singulis secundum opera sua. Ecclesiam quoque fidelium unam & universalem esse, in qua idem ipse Christus Sacerdos est & sacrificium, cujus in Sacramento altaris corpus & sanguis verè continetur, post

consecrationem à Sacerdote ritè ordinato factam, qui vice Christi id efficit.

Meminit & hoc cap. Sacramenti baptismi, quod prodesse ajunt ad salutem tam parvulis quam adultis, in forma tamen Ecclesiæ à quocumque collatum; & si post susceptum baptismum quis in peccatum prolabatur, superesse poenitentiam, quæ peccatum eluatur. Denique beatitudinem pollicetur non solum virginibus & continentibus, sed & conjugatis, si rectè crediderint, & probè vixerint. Et hæc cap. prioris est summa.

Posteriori cap. rejicitur sententia Joachimi Abbatis monasterii Florentis, quam ille falsò collegerat ex Petro Lombardo Magistro Sententiarum, quòd scilicet in Patre, Filio, & Spiritu Sancto non solum trinitas esset, sed & quaternitas: trinitas, ratione trium personarum, & quaternitas ratione divinitatis, quæ tribus personis communis est. Improbatur quoque doctrina Almarici Carnotensis, quam textus non tam hæreticam quam insanam vocat. Quænam autem ea fuerit, idem textus non aperit, sed cui lubet videat Directorium Inquisitionis p. q. 7. & Hostiensem hic in fine.

Movet hoc loco quæstionem Innocentius IV. an prædictos articulos fidei, priori capitulo recensitos, quislibet credere teneatur? Et putat in simplicioribus, & fortè, ut addit, etiam in omnibus laicis adultis sufficere, si credant Deum esse, eundemque remuneratorem omnium bonorum, juxta illud ad Hebr. 11. Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quòd inquirentibus se sit remunerator: cæterum satis esse, si simpliciter credat, subjiciendo scilicet se fidei Ecclesiæ. In Clericis, qui Ecclesiæ præsumunt, requiri vult, ut articulos singulos fidei explicitè & distinctè teneant, can. 1. 2. & 3. Dist. 38. Verùm hæc latius non persequor: sed videri possunt D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 5. cum seqq.

segg. & Greg. de Valentia Tomo 3, Summa Theol. cum Innocentio & Panormit. hanc quaestio-
 Disput. 1. qu. 2, puncto 3, cum segg. Nobis sufficiat nem attigisse duntaxat.

IN TIT. II. DE CONSTITUTIONIBUS.

SUMMARI A.

1. Constitutio quid?
  2. Alia sunt Generales, alia Particulares.
- P**remisso igitur Titulo De summa Trinitate & fide Catholica, tamquam basi totius operis, subjicitur hic Tit. De Constitutionibus, ex quibus hoc jus nostrum præcipue constat est.

Est autem Constitutio, quod Rex vel Imperator constituit, *can. Constitutio Dist. 2. c. § Sed & quod Principi Inst. De iur. nat. gent. & civili.* Item & quod constituit S. Pontifex, *cap. 1. eod. in 6. Sed & receptum est, ut statuta inferiorum, veluti Legatorum Apostolicæ Sedis, Constitutiones nominentur, cap. 1. inf. De locato.* Item & Episcoporum, & collegiarum Ecclesiarum, *cap. Cum omnes 6, & cap. seq. h. tit.* licet horum constitutiones rectius statuta appellentur, *cap. 2. eod. in 6.* Eadem est ratio Decreti & Canonis, ut & hæc interdum Constitutionis nomine censentur, *c. 1. & 4. h. tit.*

Hinc duplex genus Constitutionum Generalium & Particularium. Generales omnes omnino ligant, *cap. 1. & cap. 5 h. tit.* de quo fusius paulò post: particulares non nisi subditos particularium locorum, quamdiu in eodem territorio sunt: nam extra territorium jus dicenti impunè non paretur, *cap. 2. eod. in 6. & l. fin. D. De iurisdic. Neque unquam constitutio ad præterita negotia debet respicere, cap. 2. eod. nisi id disertè exprimat in ipsa Constitutione, c. fin. h. tit.* Et quamvis explorati juris sit, Constitutiones generales derogare prioribus constitutionibus generalibus, ubi inter se sunt contrariæ, nullâ etiam harum mentione factâ; non tamen statutis & consuetudinibus derogant particularibus, *cap. 1. eod. in 6. ubi & ratio redditur, quia scilicet summus Pont. eas possit probabiliter ignorare.* Demum Constitutiones à secularibus latæ de personis & rebus Ecclesiasticis nullam vim habent, quia à sæculari iurisdictione exemptæ sunt, *c. Ecclesia S. Maria h. tit. & infra latius.*

IN CAPIT. PRIMVM.

SUMMARI A.

1. Canonum auctoritas.
2. Canonum statuta observanda in judiciis Ecclesiasticis.
3. Ius Canonicum & Civile in suo quodque foro observandum.
4. Quem modum in procedendo & iudicando servare debeat iudex.
5. Quando superiorem consulere.
6. Consultationes iudicum hodie sublata.
7. Taxatur inscruia Advocatorum & iudicum.
8. Iudex cui deferre debeat, iuri communi, an statuto vel consuetudini contraria.
9. An S. Pontifex canonicis & Princeps legibus sint subiecti.

Canonum statuta custodiantur ab omnibus: & nemo in actionibus, vel judiciis Ecclesiasticis suo sensu, sed illorum auctoritate ducatur.

Hoc Cap. desumptum est & huc translatum ex Concilio Meldensi, ut restatur ipsa inscriptio, quod Meldis ad Meldriam Galliarum fluvium

à tredecim Episcopis Galliarum anno Dom. 845. celebratum est: non minus tamen à nobis & cæteris Christianis recipiendum, cum auctoritate publicâ Gregorii IX. in hoc Decretalium opus relatum sit. Etenim tum hic, tum pluribus aliis locis observandum est, & retinendum, ut si quæ capitula ex particularibus Conciliis, vel ex veteri Testamento, vel ex D. Augustino, Hieronymo, aliisque Patribus, vel etiam ex Jure civili, his aliisque libris Decretalium inserta sunt, illa tamquam generalia, & publicâ auctoritate sancita agnoscamus & acceptemus; memores illius Justiniani Imp. *in l. 1. § sed neque C. De vet. iure enucl.* Omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impertimus; quod & à Bonifacio VIII. repetitum est *in cap. Si Apostolica 22. De prebendis lib. 6.*

Itaque ex hoc cap. discimus, Canonum statuta (sive mavis Jus Canonicum) in actionibus & judiciis Ecclesiasticis observanda esse. Idem caveretur & in *cap. 5. eod.* De iure civili id ipsum